

«НАЙЗОЛОТІШИЙ ОСТРІВ НА ЗЕМЛІ...»: (СИЦИЛІЯ В ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ ІРИНИ ЖИЛЕНКО)

Марина Штолько

зав. науково-інформаційним відділом
Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ (УКРАЇНА),
01001, Київ-1, вул. М. Грушевського, 4, e-mail: shtolko@yandex.ru

UDC: 821.161.2+908(450.82)Жиленко І.

ABSTRACT

Shtolko Maryna. «The Goldenest Island on Earth ...»: (Sicily in the Life and Creativity Iryna Zhylenko).

This article was first performed in Ukrainian literary review playback image of Sicily in poetry I. Zhylenko, particularly in the cycle «The Goldenest Island on Earth...» collection «Tea Ceremony» and the diary notes 1987. The purpose of research – to identify the main trends of acceptance and implementation artistic and realistic image of the poet I. Zhylenko Sicily, analyze stylistic features above image, note the main features of mutual influences between genre diary and poetry. The work to achieve this goal were used: Comparative typological method (comparison diary notes and poetry), contextual method of synthesis psycho-analytical, historical and literary, historical and biographical (to study creative vision of the poet, his aesthetic positions); Sicily image analysis in the life and the works of Zhylenko in basic interaction of the components.

Key words: Sicily, Iryna Zhylenko, diary notes, Mario Grasso, wind, flora.

У статті вперше в українському літературознавстві здійснено огляд відтворення образу Сицилії в поезії І. Жиленко, зокрема в циклі «Найзолотіший острів на землі...» збірки «Чайна церемонія» та щоденникових нотатках 1987 р. Мета наукового дослідження – визначити основні тенденції сприйняття та втілення художнього та реалістичного образу Сицилії поетесою І. Жиленко, проаналізувати стилеві особливості вищезазначеного образу, зазначити основні риси взаємовпливів між жанром щоденника та поезією. У роботі для досягнення поставленої мети були використані: порівняльно-типологічний метод (зіставлення щоденникових нотаток та поетичних творів), контекстуальний метод, синтез психологічно-аналітичного, історико-літературного та історико-біографічного (зادля дослідження творчого світогляду поетеси, її естетичної позиції); аналіз образу Сицилії в житті та творчості І. Жиленко у взаємодії основних складових компонентів.

Ключові слова: Сицилія, Ірина Жиленко, щоденникові нотатки, Маріо Грассо, вітер, рослинний світ.

У наш час актуалізуються проблеми пошуку нових джерел, що зробили б можливим отримання інформації з архівних матеріалів. Дослідники пропонують писати «живу» правдиву історію, в якій за базовими конструктивними елементами проглядало б повсякденне, «реальне» життя тогочасників – з їх турботами,

звичками, уявленнями, досягненнями та негараздами.

Для відтворення «повсякденності», звичайно, придатним буде не кожне джерело. Записки письменників, поетів належать якраз до тих історично-культурних джерел, що цілісно, яскраво та різнобічно відображають буття як окремих людей, так і певних суспільних організмів. Однією із таких поетес була Ірина Жиленко.

Актуальність теми дослідження визначається місцем та історичною значимістю досліджуваних явищ в історії української літератури та міжнародних літературних зв'язків. Зазначимо, що щоденникові записи І. Жиленко про відрядження до Сицилії знаходилися поза увагою критиків, бо не були опубліковані. Фактично відсутні ґрунтовні літературознавчі дослідження, присвячені аналізованому питанню. Ці матеріали, безперечно, потребують комплексного вивчення й аналізу, особливо якщо враховувати їхню подвійну художньо-документальну природу.

Яскраві постаті в українському та італійському літературному житті відзначали винятковість цієї події для історії української та італійської культури. Так, І. Жиленко відома українська поетеса, яка писала по-жіночому, святково, казково і щиро, «поетико» і «лірико», а не «політико», за словами сицилійців; О. Пахльовська – українська поетеса, перекладачка з/на італійську мову; М. Грассо – знаний італійський літератор та публіцист.

Поряд з ознаками, притаманними всім мандрівним запискам як виду джерел, подорожні записки І. Жиленко мають власну виразну особливість – поєднання культурного спрямування змісту з вкрапленнями суб'єктивно-емоційного характеру, в яких відбивається складний процес рецепції тодішньої українсько-італійської дійсності у свідомості І. Жиленко – людини доби Радянського Союзу, але мислячої поза стереотипами радянського комплексу. Завдяки такому поєднанню аналіз змісту щоденникових нотаток сицилійського періоду може бути доволі результативним – як у плані виявлення подробиць сицилійського візиту представників Спілки письменників УРСР, сицилійського укладу життя, природи, так і стосовно переплавлення цієї події у поетичні рядки циклу «Найзолотіший острів на землі» І. Жиленко.

Слід звернути увагу на те, що в даному дослідженні акцент робитиметься на неопублікованих щоденникових записах І. Жиленко, які після смерті поетеси передала її дочка Орія до Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

За життя поетеси вийшла книга спогадів «Homo feriens» (2011), яка спиралася на документальну основу – щоденники й листи. Ця книга

для публікації укладена самою мисткинею. М. Х. Коцюбинська зазначає, що «щденник для неї – «насолода, розрада і психотерапія» [4, с. 5].

Останніми роками спостерігається пожвавлення інтересу з боку літературознавців до постаті І. Жиленко. Різні аспекти дослідження творчості мисткині репрезентовано в критичних працях Р. Галицької, Д. Дроздовського, І. Клеймьоновой, О. Ляшенко, Г. Маслюченко, О. Остроушко, В. Сулими, Л. Тарнашинської, І. Хлистун, Т. Шевченко, О. Ярового та ін. Більшість з них аналізує поетичну та мемуаристичну творчість мисткині. Наприклад, Р. Галицька розглядає парадигматику духовної еволюції ліричної героїні І. Жиленко; Г. Маслюченко з'ясовує характері образу автора та образу головного героя та оповідача в художніх мемуарах поетеси. У монографії О. Галича «Українська документалістика на зламі тисячоліть: специфіка, генеза, перспективи» в загальному потоці української художньо-документальної літератури розглядається «Номо feriens» І. Жиленко Проте жоден з названих літературознавців не звертався до сицилійського візиту І. Жиленко та його відображення в щоденникових (недрукованих) записах та поезії.

Об'єктом дослідження є щоденникові записки І. Жиленко 1987 р., **предметом дослідження** – втілення Сицилії в поезії та щоденникових записах І. Жиленко, сицилійська подорож поетеси.

Мета дослідження: на основі джерелознавчого аналізу змісту щоденникових записок І. Жиленко виявити вміщену в цьому джерелі та поетичному циклі «Найзолотіший острів на землі» науково вартісну інформацію для вивчення широкого кола питань українсько-сицилійської зустрічі 1987 р. У руслі досягнення поставленої мети в статті розв'язуються такі **завдання**:

1) проаналізувати додаткові матеріали з досліджуваної проблеми (звіти письменників СП про відрядження за кордон 15 лютого – 2 листопада 1987 р.);

2) окреслити основні події сицилійського візиту української делегації;

3) визначити репрезентативність даної події у поетичному циклі «Найзолотіший острів на землі» І. Жиленко.

Методологія дослідження. У роботі для досягнення поставленої мети були використані: порівняльно-типологічний метод (зіставлення щоденникових нотаток та поетичних творів), контекстуальний метод, синтез психологічно-аналітичного, історико-літературного та історико-біографічного (зادля дослідження творчого світогляду поетеси, її естетичної позиції); аналіз образу Сицилії в житті та творчості

І. Жиленко у взаємодії основних складових компонентів.

Новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше здійснено огляд відображення Сицилії в поезії І. Жиленко, зокрема в циклі «Найзолотіший острів на землі...» збірки «Чайна церемонія» та щоденникових нотатках 1987 р.

Результати дослідження. Досліджено відображення Сицилії у поезії, щоденникових нотатках та житті І. Жиленко.

Цикл «Найзолотіший острів на землі...» Ірини Жиленко надруковано у збірці «Чайна церемонія» (1990). Сама подорож поетеси до Сицилії відбулася у червні 1987 р. Це був дружній візит поетів-членів Спілки письменників УРСР. З українського боку в 1987 р. поїхали І. Жиленко, О. Пахльовська та О. Глушко. На чужині ними опікувався Маріо Грассо.

Маріо Грассо – сицилійський письменник, активний учасник руху миру, організатор ряду масштабних культурних заходів, спрямованих на покращення міжнародного становища, на консолідацію прогресивних демократичних сил Італії та інших країн Західної Європи. Протягом багатьох років М. Грассо здійснював постійний культурний обмін між Національним синдикатом італійських письменників та Спілкою письменників Радянського Союзу, а також Спілкою письменників Української РСР. М. Грассо неодноразово відвідував Київ як керівник делегацій італійської громадськості, до складу яких входили письменники, редактори журналів, викладачі, мери сицилійських міст, асесори по культурі. Він був головним бібліотекарем провінції (адміністративна одиниця) Катанії. Потім став президентом культурної асоціації «Лунаріонуово». Також заснував і редагував журнал «Лунаріонуово» (в буквальному перекладі – «Новий місячний календар»). Щороку у грудні 80-х рр. XX ст. М. Грассо організовував в сицилійському місті Ачіреале, де він народився, «тижні культури», в яких брали участь відомі поети і вчені міжнародного масштабу. На думку І. Жиленко, «Маріо ходить по лезу, бо – між двох сил. Згори – поліція і сильні світу цього, знизу – мафіозо, які відкрито є слугами американських босів по викачуванню золота з Сіцилії» [3, с. 87]. Читаючи щоденникові записи поетеси, перед нашими очима постає емоційний сицилієць, в якого не можна не закохатися. Це – «вулкан діяльності, поезії, пристрасті, темпераменту і безстрашності» [3, с. 87]. Багато людей його люблять та поважають, про нього кажуть: «Маріо у нас один, як Етна!». Хоча зовнішність у нього не красеня. Це товстуватий, літній, волохатий чоловік. Але це той випадок, коли зовнішність не виражає

внутрішню сутність людини. «В перерахунку його зовнішніх ознак я хотіла ще написати «негарного» і не змогла. Бо він все-таки гарний, дуже гарний, він Маріо Грассо, він такий, як є і іншим бути не може. Він – прекрасний. Перший погляд на нього, який сказав мені, що цей чоловік негарний – збрехав» [3, с. 87], – пише поетеса.

На початку у І. Жиленко візит до Італії викликав лише негативні емоції. Наприклад, ось що вона записує у своєму щоденнику: «через десять днів я мушу виїхати до Москви, а тоді – до Італії. І відчуваю таку важку, непереборну нехоть до цього вояжу, яку неможливо ні пояснити комусь, ні, навіть, просто висловити (ніхто не повірить)» [3, с. 74], «Італія вносить мандраж і суєту. І страх» [3, с. 75], «по-справжньому мені прикрі і гнітять дві речі: Павликова простуда і мій вояж до Італії. Тривожно, незатишно, не хочеться і боюсь лишати Павлика. Важка я на підйом» [3, с. 79].

Керівником української делегації був О. К. Глушко – секретар правління Спілки письменників України.

Коротко опишемо події візиту. 18 червня українську делегацію прийняв мер міста Рандаццо – Сальватор Агаті – поет і вчений. Місто Рандаццо – найближче місто до вершини Етни. До речі, С. Агаті в 1984 р. відвідував Київ у складі делегації, очолюваної М. Грассо.

Перші дві зустрічі відбулися в містах Сінагра та Капо д'Орландо (провінція Мессіна) 19 та 20 червня. В містах завчасно були розклеєні афіші з програмою цих вечорів, надіслані запрошення, про цю зустріч повідомлялося в газетах («Giornale di Sicilia» та ін.). У місті Сінагра українську групу прийняли мер міста і муніципальний асесор з питань народної освіти, а також член асоціації «Лунаріонуово», поет і скульптор Джованні Торресла Торре. На зустрічі М. Грассо розповів про форми співробітництва культурної асоціації «Лунаріонуово» із Спілкою письменників СРСР, про необхідність поглиблення культурного діалогу між країнами, про роль журналу «Всесвіт» у розширенні горизонту міжнародного культурного спілкування. І. Жиленко читала вірші, дуже гарно сприйняті слухачами, відповідала на питання про свою творчість, про українську поезію, про роль поезії у сучасному світі. О. Пахльовська здійснювала двосторонній переклад і також відповідала на питання, адресовані особисто їй. Ці питання стосувалися переважно розвитку італіаністики на Україні, проблем і критеріїв вибору італійських, і зокрема сицилійських, авторів для перекладу, рецепції італійської літератури.

20 червня відбулася зустріч у м. Капо д'Орландо. Вона прохо-

дила у холі готелю «Іль Муліно». На зустрічі були присутні письменники, викладачі, діячі науки та культури, що представляли різні комуни провінції Мессіна, – всього більше 200 чоловік. Варто зауважити, що резервованих 200 місць не вистачило для всіх бажаних послухати вечір. Мер міста Капо д'Орландо підкреслив, що давно вже не було подібної багатолюдної письменницької зустрічі. Перша частина зустрічі була присвячена творчості видатного італійського поета Лучо Пікколо (1903 – 1979), уродженця Капо д'Орландо, двоюрідного брата Джузеппе Томазіди Лампедуза.

О. К. Глушко та М. Грассо ознайомили слухачів з надрукованою у журналі «Всесвіт» (1987. – №6) антологією сіцилійської поезії ХХ ст. О. К. Глушко також зробив доповідь про сучасну українську літературу.

Аудиторія уважно слухала вірші І. Жиленко в оригіналі і перекладі на італійську мову, зробленому О. Пахльовською. За словами О. Пахльовської, слухачі «висловлювали своє захоплення глибиною філософського змісту і загальнолюдського звучання прочитаних поезій» [5]. Далі у звіті О. Пахльовської зазначається, що поетеса відповідала на питання, в яких порушувались філософські проблеми життя, проблеми духовного світу сучасної людини.

21 червня українська делегація відвідала віллу відомого італійського поета Бартоло Каттафі (1922–1979). Гостей приймала вдова Ада Каттафі. На зустрічі був присутній поет Вінченцо Леотта. Місцевість цієї вілли вразила І. Жиленко, адже вона була схожа на халепську, де розташована «дача» поетеси. Нагадаємо, що Халеп'є – село Обухівського району Київської області (Україна).

22 червня на зустрічі з викладачами та деканом філологічного факультету Катанійського університету велася мова про розширення форм культурного співробітництва між Італією та тодішнім СРСР. Увечері у містечку Маскалуція О. Глушко, О. Пахльовська та І. Жиленко побачилися з відомим художником Карло Рігано.

23 червня відбулася зустріч у м. Палаццоло Акрейде (провінція Сіракузи). Українських делегатів приймав мер міста, а також представники муніципалітету, поза цим були викладачі ліцеїв, журналісти, молодь. Цього разу вечір в основному був присвячений поезії І. Жиленко. Крім поезії, її просили розповісти про основні тенденції в розвитку сучасної української поезії, про її розуміння традиції і новаторства в літературі. Після зустрічі в Палаццоло Акрейде були організовані відвідини майстерні народного скульптора і поета Сальваторе Дзаппула.

24 червня українська делегація нанесла візит асесору з питань народної освіти муніципалітету м. Ачіреале Себастьяно Скаччаноче. 25 червня їх приймав директор наукового ліцею «Архімед» м. Ачіреале Альфіо Барбагалло. Там же був присутній відомий італійський літературознавець, професор Катанійського університету Сільвано Нігрол, а також представники літературно-критичного журналу «Сіцилійські карти».

Культурна програма зазначеного візиту була насичена. В перший же день українську делегацію ознайомили із містами на узбережжі Іонічного моря – Ачітретца, Ачікастелло, Онїна ті ін. За маршрутом спеціального потягу «Circumetnea» («Навколо Етні») вони об'їздили багато міст на схилах Етні: Містерб'яно, Б'янка-вілла, Патерно, Адрано, Бронте, Рандаццо, Лінгваглосса, Ріпосто. В Катанії їм розповіли про архітектуру міста, класичні зразки так званого сіцилійського бароко. Вони бачили Сіракузи, Мессіну, були на березі Мессінської протоки, звідки видно міфологічні Сциллу й Харибду.

В містечку Каос для української делегації була організована екскурсія в будинок, де народився відомий італійський письменник, лауреат Нобелівської премії Луїджі Піранделло. Також їх зацікавило місто Тіндарі, пов'язане з іменем ще одного відомого італійського поета, лауреата Нобелівської премії Сальваторе Квазімодо. Саме тут знаходиться старовинне святилище і храм Чорної Мадонни. Неперевершеною за багатством та розмаїттям естетичних вражень була екскурсія до Агрідженто – одного з найбільших центрів середземноморської цивілізації, відомого своєю Долиною Храмів, у якій знаходяться руїни давньогрецьких храмів VI–III ст. до н.е. Чудовим та вражаючим виявилось місто Таорміна – місто на скелі, де зберігся давньогрецький театр, а також збудовано палац Сан-Доменіко, в якому вручаються премії «Етна–Таорміна».

Українську делегацію в Сицилії постійно супроводжували разом з Маріо Грассо його друзі та колеги – Лорелла Фраскона, Сальваторе Скалія, Себастьяно Скаччаноче, іспанський літературознавець, викладач іспанської мови та літератури в Римському університеті Кармело Веро Саура та ін.

Через страйк пілотів наші співвітчизники не змогли вилетіти 26 червня з Катанії до Рима. 26 та 27 червня вони провели неподалік від Таорміни на березі Іонічного моря в містечку Наксос (колишня грецька колонія, пов'язана з ім'ям давньогрецького поета Піндара) на віллі Лорелли Фраскона, редактора літературно-критичного журналу «Сицилійські карти», автора виставки «Літературна Сицилія», показаної в травні в Спілці письменників України.

За особистим наказом префекта Катанії їм забезпечили три місця в літаку «Адіталія» Катанія – Рим на 28 червня. Цього ж дня вони прилетіли з Риму до Москви.

У щоденниках І. Жиленко, які було передано до Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, ця подорож знайшла своє вираження у формі подорожніх нотаток-вражень. Вони характеризуються особистісною подачею інформації, відсутністю глибокого аналізу, але переповненістю емоціями, враженнями, що надзвичайно яскраво та об'ємно розкриває перед нами постать поетеси. І. Жиленко викладає свої спостереження у тому порядку, в якому вона їх накопичувала, а потім мала можливість занотувати на папері.

На нашу думку, щоденникові записи І. Жиленко вирізняються більшою емоційністю, в той час як поетичний цикл «Найзолотіший острів на землі...» поза цим характеризується ще й медитативністю. У щоденнику поетеси зазначаються часові межі, опис певного маршруту, яскраво виражається авторське «я». В циклі поезій часова дистанція спонукала авторку спиратися на «творчу» пам'ять та роздуми.

Оповідь щоденникових записів сицилійської подорожі підпорядкована швидкому та насиченому, емоційно забарвленому темпу подій. І. Жиленко звертає увагу на суспільно-політичні події, природу, страви Сицилії, характер звичайних та відомих людей. Поетеса водночас виступала оповідачем і головним учасником. Це частина біографії і в той же час автокоментар.

«Спогади – це завжди певне відсторонення, щаслива можливість подивитися на себе збоку, розповісти про себе і «навколо себе» мовби у третій особі» [6, с. 158]. Щоденникові записи – це можливість візуально виразити власне «я». Вони містять в собі фактор вираження (вилив емоцій, своєрідна демонстрація власного «я») та фактор враження (сприймання оточуючого, слухання, емпатія). Насолода процесом письма відчувається в усіх рядках щоденникових записів. Основна тактика викладу думок – надвідверта розповідь, самоаналіз, самоідентифікація. Щоденникові записи І. Жиленко – це частина життя, документ.

П'ять віршів І. Жиленко «Тугий еоло – солодкий птах...», «Золотий круг мого серця ореол...», «І осінь промине, і сум мине...», «Минулося літо...», «Іду життям, неначе мінним полем», хоча й різняться, утворюють за своєю внутрішньою єдністю цілісний цикл «Найзолотіший острів на землі...». Цю внутрішню єдність надають поезіям наскрізна тема, мотив, образ Сицилії, стильові особливості, а головне – своєрідність

жиленківського світосприйняття. Образ Сицилії, що проходить крізь усі названі вірші, є одним із стрижневих у цьому циклі.

Кожен із названих віршів має свою ідейно-образну структуру, проте разом вони утворюють цикл, у якому Сицилія стає не просто місцем для пережитих подій та емоцій, а одним із наскрізних образів. Для І. Жиленко характерна поступова (від твору до твору) видозміна образу Сицилії, акцентуація певних її рис в тій чи тій поезії, зображення Сицилії в різних художніх аспектах.

Своєрідно інтерпретовані реалії сицилійської дійсності в циклі «Найзолотіший острів на землі...» І. Жиленко. Спостерігається певна опозиція свого/чужого простору, пов'язана з мотивом єдності («Одна на всіх у нас земля. Одна. Остання, мов хлібина, яку потрібно зберегти» [2, с. 53]. Маркерами Сицилії в поезії та щоденникових нотатках І. Жиленко виокремлюються вітер еоло, «високий кипарис» [2, с. 53], «вперта земля крем'яниста» [чц, с. 53], Етна, Агредженто, «вуличка стара в Аччіреале» [2, с. 60], Маріо Грасо, «експансивні вулканічні сіцилійці» [3, с. 80].

Полярність просторово-культурних реалій особливо проявляється у щоденникових записах: «... наш світ і їхній порівняти не можна. Незважаючи на всі грандіозні проблеми і трагедії Сіцилії (мафія, землетруси, вулкан, американські бази і кораблі, італійський тиск) – тут дуже сталий, врівноважений побут і непохитні традиції. Дивовижне працелюбство, чемність, чесність, ідеально виховані діти, височезний рівень культури сервісу, магазинів, ресторанів і т.д. – це все осліплює і вражає. Небо і земля. У нас всі ті традиції, які були, – цілком зруйновані, розтощені на сміття» [3, с. 84].

При цьому Сицилія сприймається не лише як рекреаційна зона, інший простір, відбувається своєрідне «привласнення», злиття з нею. Сицилія

... ніжно прошептала: «Вдочеряю...»
Душа моя впізнала браму раю
(так голуб впізнає свій голубник)
і засвітилася самим тоненьким краєм,
мов місяць-молодик [2, с. 56].

Історичні реалії («постійного уряду в Італії зараз ще немає (нещодавно відбулись вибори) і водії постійно страйкують») посилюють інформативність оповіді.

Посилена емоційна інформативність оповіді у щоденникових записах, концентрація фактичного матеріалу, динамічність викладу виражається також через констатування побутових подробиць, що було

характерно й для поезії І. Жиленко. Наприклад, у щоденнику поетеса детально описує кулінарні та флористичні домінанти сіцилійців: «молоски, устриці, кальмари, неймовірні салати, макарони у тисячі видах і найголовніше – фрукти. О, боже! Персики, дині, кавуни, апельсини. О благословенний край, де лимонами встелена трава, а од маслин не видно неба» [3, с. 81], «А ще тут дивовижний пробковий дуб (шоколадне дерево), плоди якого (масивні коричневі стручки) схожі на шоколад і на смак – шоколадні. І квіти, квіти, дивовижні, сліпучо-яскраві – і біско (дерево з великими черв. квітами), олеандри (білі, червоні, рожеві), джельсоміно (жасмін), бугенвілля (фіолетові водоспади), гігантські кактуси, а ще евкаліпти, папіруси, і ніжно-голубі, обліті квітом, гліцинії, які цвітуть з ранньої весни до пізньої осені (іудине дерево). Гори злиті золотим дроком. Ага, ще не згадала чінари – фігове дерево. Але найбільше, звісно, олив» [3, с. 92–93].

Домінантним образом циклу «Найзолотіший острів на землі...» І. Жиленко є образ Вітру. Художній образ вітру вищеназваного циклу та щоденникових записок червня 1987 р. сприймається як чуттєвий, емоційно-підкреслений, що має міфічне та етнічне походження. Він характеризується асоціативними зв'язками і здатністю модифікуватися в різноманітних аспектах, тим самим створюючи своє художнє мікрополе. Образ вітру є традиційним і для української поезії та фольклору. У поетичному світі Ірини Жиленко він сильний, могутній і в той же час лагідний, турботливий. У щоденникових записках підкреслюється давність: «могутній, гарячий, і сильний, якийсь аж ніби сивий і древній, як ці гори, сиві трави і руїни» [3, с. 94–95].

Символіка образу вітру набуває алегоричних форм. Зокрема, вітер зображується як «цар вітрів Еол», який потім перетворюється у чоловіка, а далі – у дракона заради захисту жінки.

Говорячи про вітер, І. Жиленко використовує специфічний термін – еол, еоло. Не забуваймо також, що Еол – міфічний персонаж, напівбог. Зевс зробив його володарем вітрів. Порівняння вітру з золотим руном також спирається на античну міфологію. Прикметно, що особливості національного (сицилійського) та міфічного (античного) знаходять відображення в циклі «Найзолотіший острів на землі...» на позначення визначального елемента колориту Сицилії.

Порівнюючи вітер з птахом:
Тугий еоло – солодкий птах,
Награвшись з морем, морочив гори.
А потім, впавши мені в уста,

Обрав мене своїм собором.
Він душу розігнав увись
І розпросторив урочисто [2, с. 53],

поетеса передає рух, неспокій і у фіналі – надає йому здатність підвищувати, звеличувати душу людини.

У художній інтерпретації Сицилії у поезії І. Жиленко відводить вагому роль рослинному світу. Зображаючи той чи інший флористичний образ, поетеса підкорює його власним естетичним завданням. Так, вона доволі часто використовує образи кипарису, олив, гліцинії, джальсоміно, винограду, цитрин.

Висновки. Зарубіжна поїздка української делегації від Спілки письменників у складі О. Глушко, О. Пахльовської та І. Жиленко відбулася 17–26 червня 1987 р. до Сицилії. Під час цього візиту відбулися зустрічі нашої делегації з культурною, науковою громадськістю Сицилії, а також студентами, викладачами, журналістами, працівниками муніципалітетів сицилійських міст Сінагра, Капо д'Орландо, Палаццоло Акрейде, Рандаццо, Ачіреале та ін. Проходили дискусії з питань літератури, культури, політики.

Категорію документальності сицилійського візиту І. Жиленко, втілену в циклі «Найзолотіший острів на землі» та щоденникових записках відповідної події за червень 1987 р., можна трактувати як наповнення літературного твору реальними явищами, як відтворення достовірних соціально-побутових, культурних обставин, підкріплених історичними, географічними викладами. Виклад думок у щоденнику щодо зазначеної події відбувався за схемою: «бачу/відчуваю – описую – роблю висновки», що збільшує ймовірність описуваного, надає емоційно-психологічної виразності, безпосередньо прямого свідчення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Башляр Г. Вода и грезы. Опыт о воображении материи / Гастон Башляр ; [пер. с франц. Б. М. Скуратова]. – Москва : Изд-во гуманитарной литературы, 1998. – 268 с.

2. Жиленко І. Чайна церемонія : вірші, поема / Ірина Жиленко. – Київ : Рад. письменник, 1990. – 160 с. : іл.

3. Жиленко І. Щоденникові нотатки // Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Фонд 250.

4. Жиленко І. Homo feriens : спогади / Ірина Жиленко. – Київ : Смолоскип, 2011. – 816 с.

5. Звіт про поїздку до Італії (17–28 червня 1987 р.) кандидата філол. наук, м. н. с. відділу зах. літератур Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН УРСР Пахльовської О. Є.-Я. // Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України. – Фонд 590. – Опис № 1. – Справа 1328.

6. Коцюбинська М. Література факту : між «великою» і «малою» зонами : із циклу «Історія, оркестрована на людські голоси» / М. Коцюбинська // Березіль. – 2006. – № 9. – С. 156–173.

7. Коцюбинська М. «Нам є на що озиратися...» : свято спогадів Ірини Жиленко / М. Коцюбинська // Homo feriens : спогади / Ірина Жиленко. – Київ : Смолоскип, 2011. – С. 5–17.